

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 439/2013-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. októbra 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti K. R., N., I. P., N., a J. V., N., zastúpených obchodnou spoločnosťou S., s. r. o., Č., v mene ktorej koná advokát JUDr. C. S., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 40/2005 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo K. R., I. P. a J. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 40/2005 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Čadca p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 40/2005 konal bez zbytočných prietáhov.

3. K. R., I. P. a J. V. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie každej v sume po 2 000 € (dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Čadca p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Čadca j e p o v i n n ý uhradiť K. R., I. P. a J. V. trovy konania v sume 524,79 € (slovom päťstodvadsaťštyri eur a sedemdesiatdeväť centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. C. S., S., s. r. o., Č., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. augusta 2013 doručená s'ťažnosť K. R., I. P. a J. V. (ďalej len „s'ťažovateľky“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 40/2005 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

S'ťažovateľky sú účastníkmi napadnutého konania začatého 1. marca 2005, ktorého predmetom je určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území N. Zo s'ťažnosti vyplýva, že ich pôvodný návrh bol najskôr uznesením okresného súdu z 19. septembra 2005 odmietnutý, avšak neskôr uznesením Krajského súdu v Ž. (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co/599/2005 z 25. apríla 2006 bolo uznesenie okresného súdu o odmietnutí ich podania zrušené a vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Ich návrh mal byť v napadnutom konaní okresným súdom trikrát zamietnutý, a to rozsudkom okresného súdu z 24. mája 2007, rozsudkom okresného súdu z 5. februára 2009, ako aj rozsudkom okresného súdu z 1. marca 2011, avšak všetky uvedené rozsudky vydané vo veci boli krajským súdom na odvolanie s'ťažovateľiek zrušené a vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. S'ťažovateľky ďalej poukazujú na s'ťažnosť zo 17. marca 2011 podanú predsedovi okresného súdu, ktorou namietali zbytočné priet'ahy v konaní bez

zjavnej nápravy, ako aj na dĺžku konania, ktorá do podania sťažnosti predstavovala obdobie 8 rokov. Finančné zadosťučinenie sťažovateľky žiadajú každá v sume po 3 000 € dôvodiac nepriaznivým pôsobením tohto stavu na ich psychiku a zdravie, ako aj skutočnosťou, že predlžovanie súdneho konania svojím správaním nespôsobili.

Na základe uvedeného sťažovateľky navrhujú, aby ústavný súd vo veci vydal rozhodnutie, v ktorom vysloví porušenie ich základného práva „na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v článku 48 odsek 2 Ústavy... postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod spisovou značkou 4 C/40/2005“, prikáže okresnému súdu vo veci „konať bez zbytočných prietahov“, prizná sťažovateľkám „finančné zadosťučinenie v sume po 3.000,- eur“ a zaviazá okresný súd uhradiť sťažovateľkám trovy konania v sume 524,79 € na účet ich právneho zástupcu v lehote do 2 mesiacov od doručenia nálezu.

Ústavný súd sťažnosť prijal na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 439/2013-11 z 10. septembra 2013.

Okresný súd sa k doručenej sťažnosti vyjadril prípisom sp. zn. Spr 1727/13 z 26. septembra 2003, v ktorom poukázal na právnu a skutkovú zložitost' sporu a zároveň skonštatoval prietahy spôsobené opakovaným predkladaním spisu krajskému súdu na rozhodnutie o podaných odvolaniach.

Právny zástupca sťažovateľiek sa k stanovisku okresného súdu písomne v lehote určenej ústavným súdom nevyjadril, iba podaním zo 7. októbra 2013 oznámil, že netrvá na konaní verejného ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde v danej veci upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd preskúmal postup okresného súdu a úkony, ktoré vo veci vykonal preverením súdneho spisu, ktorý si na tento účel od okresného súdu zapožičal, pričom zistil, že návrh na začatie konania bol na okresnom súde podaný 1. marca 2005. Okresný súd uznesením č. k. 4 C/40/2005-22 z 12. mája 2005 vyzval sťažovateľky a ďalších navrhovateľov (ďalej spolu len „navrhovatelia“) na odstránenie väd návrhu na začatie konania. Návrh bol doplnený podaním z 9. augusta 2005.

Okresný súd uznesením č. k. 4 C/40/2005-26 z 19. septembra 2005 podanie, ktoré malo byť návrhom na začatie konania odmietol, proti čomu navrhovatelia podali prostredníctvom svojho právneho zástupcu odvolanie z 8. novembra 2005. Krajskému súdu bol spis predložený na rozhodnutie o odvolaní 8. decembra 2005, a ten uznesením č. k. 8 Co/599/2005-34 z 25. apríla 2006 napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Spis bol okresnému súdu vrátený 11. júla 2006.

Výzvou z 30. augusta 2006 okresný súd navrhovateľom vyrubil súdny poplatok v sume 3 000 Sk, ktorý navrhovatelia zaplatili 29. novembra 2006. Úpravou zo 14. decembra 2006 zákonná sudkyňa nariadila termín pojednávania na 30. január 2007. Nariadené pojednávanie bolo aj vykonané a odročené na neurčito pre účely predvolania svedkov, doručenia vyjadrení zo strany právnych zástupcov a vyhotovenie uznesenia o nepripustení navrhovateľa v 5. rade ako zástupcu niektorých z odporcov.

Dňa 9. februára 2007 bolo doručené vyjadrenie odporcov k výzve okresného súdu. Na základe úpravy zo 14. februára 2007 bolo okresným súdom doručované účastníkom konania uznesenie č. k. 4 C/40/05-107 z 30. januára 2007 o nepripustení navrhovateľa v 5. rade za zástupcu niektorých odporcov. Zákonná sudkyňa následne úpravou zo 4. apríla 2007 nariadila ďalší termín pojednávania na 24. máj 2007 a požiadala o vyjadrenie aj Správu katastra Č. Úpravou z 9. mája 2007 vydala zákonná sudkyňa pokyn urgovať Správu katastra Č. na zaslanie žiadanej správy a vyžiadaných listinných dokladov. Dňa 24. mája 2007 bolo vykonané vo veci pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený prvý zamietajúci rozsudok okresného súdu vyhotovený pod č. k. 4 C/40/2005-206.

Navrhovatelia podali 11. júla 2007 proti rozsudku okresného súdu odvolanie. Uznesením č. k. 4 C/40/2005-213 zo 17. októbra 2007 okresný súd navrhovateľom vyrubil súdny poplatok za odvolanie a realizoval prípravné úkony na predloženie spisu odvolaciemu súdu. Zákonná sudkyňa úpravou zo 17. januára 2008 vydala pokyn na predloženie spisu krajskému súdu. Spis bol spolu s podaným odvolaním predložený krajskému súdu 12. marca 2008, ktorý nariadil na 9. september 2008 pojednávanie, ktoré bolo bez prerokovania odročené na neurčito. Následne krajský súd 12. septembra 2008 uznesením č. k. 8 Co/84/2008-233 zrušil rozsudok okresného súdu z 24. mája 2007 bez nariadenia pojednávania a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Spis bol okresnému súdu vrátený 7. novembra 2008.

Výzvou z 20. novembra 2008 zákonná sudkyňa okresného súdu vyzvala právnych zástupcov účastníkov konania na doplnenie listinných dôkazov a zo Správy katastra Č. si vyžiadala vyjadrenie k niektorým otázkam. Úpravou zo 14. januára 2009 zákonná sudkyňa nariadila termín pojednávania na 5. február 2009. Na vykonanom pojednávaní potom okresný súd vydal 5. februára 2009 rozsudok pod č. k. 4 C/40/2005-269, ktorým návrh zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu.

Navrhovatelia podali 4. marca 2009 prostredníctvom svojho právneho zástupcu odvolanie, ktoré bolo po jeho doručení ostatným účastníkom konania na vyjadrenie predložené spolu so spisom krajskému súdu 11. júna 2009. Krajský súd uznesením č. k. 8 Co/194/2009-288 z 29. decembra 2009 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Spis bol okresnému súdu vrátený 10. februára 2010.

Okresný súd výzvou z 22. februára 2010 vyzval účastníkov konania prostredníctvom ich právnych zástupcov na „*produkovanie tvrdení a predloženie (navrhnutie) dôkazov*“ a následne prípisom zo 17. marca 2010 požiadal Správu katastra Č. o realizáciu výpočtu podielov účastníkov konania na sporných nehnuteľnostiach. Súčasne si vyžiadal súhlas odporcu v 1. rade k pripojeniu spisu od notárky pre účely ďalšieho procesného postupu.

Na základe obsahu prípisu Správy katastra Č. z 8. apríla 2010 okresný súd uznesením č. k. 4 C/40/2005-306 z 22. apríla 2010 nariadil vo veci dokazovanie znalcom z odboru

geodézie a kartografie, proti ktorému podali navrhovatelia odvolanie 27. mája 2010. Znalecký posudok bol do spisu doložený 16. augusta 2010. Úpravou z 23. augusta 2010 okresný súd nariadil ďalšie pojednávanie na 28. september 2010, ktoré bolo aj reálne vykonané a odročené na neurčito. Následnými výzvami zo 4. októbra 2010 a 13. októbra 2010 zákonná sudkyňa zabezpečovala dôkazy, ktoré vyhodnotila ako potrebné pre ďalší postup súdu. Dňa 21. októbra 2010 bol doručený doplnený znalecký posudok, avšak okresný súd po jeho preskúmaní prípisom z 27. októbra 2010 vyzval znalca na opravu a doplnenie v zmysle uznesenia okresného súdu č. k. 4 C/40/2005-306 z 22. apríla 2010. Následne súd 3. novembra 2010 okresný súd nariadil ohliadku na mieste samom na 22. november 2010, na ktorú predvolal účastníkov konania a ich právnych zástupcov.

Ohliadku na mieste samom okresný súd vykonal 22. novembra 2010, a vypočul pritom aj jedného zo svedkov. Zákonná sudkyňa úpravou z 29. novembra 2010 nariadila vykonanie ďalších úkonov na zistenie skutkového stavu (výzvy právny zástupcom, účastníkom, znalcom, pokyny na pripojenie spisov). Úpravou zo 14. februára 2011 okresný súd nariadil pojednávanie na 1. marec 2011 a 16. februára 2011 vydal uznesenie č. k. 4 C/40/2005-414 o znalečnom okresným súdom ustanovenému znalcom. Okresný súd na pojednávaní vykonanom 1. marca 2011 návrh tretíkrát zamietol rozsudkom vydaným pod č. k. 4 C/40/2005-437. Proti tomuto rozsudku sa odvolali navrhovatelia podaním doručeným 18. apríla 2011. Úpravami z 26. apríla 2011 a 3. júna 2011 okresný súd vykonal prípravné úkony na predloženie spisu krajskému súdu, ktorý bol reálne predložený 6. júna 2011. Krajský súd uznesením č. k. 8 Co/238/2011-470 z 29. júla 2011 odmietol odvolanie navrhovateľov proti uzneseniu č. k. 4 C/404/2005-306 z 22. apríla 2010 vo výroku o nariadení znaleckého dokazovania a potvrdil ho vo výroku o povinnosti navrhovateľov zložiť preddavok na trovy dôkazov. Uznesením č. k. 8 Co/237/2011-474 z 30. októbra 2012 krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 4 C/40/2005-437 z 1. marca 2011. Spis bol okresnému súdu vrátený 14. januára 2013.

Prípisom z 22. januára 2013 okresný súd vyzval právneho zástupcu odporcu v 1. rade, aby ozrejmil dôvod podania doručeného súdu 7. januára 2013, a následne bol spis opätovne predložený krajskému súdu 11. apríla 2013 pre účely rozhodnutia o návrhu na vydanie opravného uznesenia. Krajský súd uznesením č. k. 8 Co/237/2011-492

zo 14. mája 2013 opravil odôvodnenie uznesenia krajského súdu č. k. 8 Co/237/2011-474 z 30. októbra 2012 a spis okresnému súdu vrátil 17. mája 2013. Medzitým 3. mája 2013 doručil právny zástupca odporcu v 1. rade vyjadrenie k veci.

Dňa 16. septembra 2013 okresný súd nariadil pojednávanie na 29. október 2013. Do dňa rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy [čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)] vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, a ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd [obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“)] pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov.

1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žaloba v občianskoprávnej veci o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Rozhodovanie všeobecných súdov o takýchto návrhoch patrí do ich bežnej rozhodovacej činnosti. Spor sa vyznačuje istou mierou zložitosti spočívajúcej v zisťovaní rozhodujúcich skutkových okolností v dávnej minulosti a vyhodnocovaní relevantných údajov o právnych pomeroch účastníkov konania, respektíve ich právnych predchodcoch, ktoré boli alebo mali byť zapísané v skorších evidenciách vedených o nehnuteľnostiach príslušnými štátnymi orgánmi.

Ústavný súd však zároveň poukazuje na skutočnosť, že ani zložitosť sporu nezbavuje sudcu ústavnej zodpovednosti za priet'ahy v konaní zapríčinené nesprávnou organizáciou práce, nečinnosťou bez relevantného právneho dôvodu alebo inými nedostatkami v činnosti súdu (mutatis mutandis I. ÚS 47/96, III. ÚS 173/03).

2. Správanie sťažovateľiek ako účastníčok konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd nezistil, že by správanie sťažovateľiek podstatnejšie ovplyvnilo priebeh súdneho konania v negatívnom smere tak, aby ho bolo možné považovať za príčinu jeho doterajšej dĺžky. Je síce pravda, že sťažovateľky prostredníctvom svojho právneho zástupcu nedodrжали v niektorých prípadoch súdom uložené lehoty, v ktorých mali k podstatným okolnostiam prípadu formulovať svoje stanovisko, prípadne poskytnúť súčinnosť pri zadovažovaní dôkazov (napríklad okresný súd bol nútený prípisom zo 14. januára 2009 urgovať právneho zástupcu sťažovateľiek, aby odpovedal na výzvu okresného súdu z 20. novembra 2008), ústavný súd však nezaznamenal prípad, že by pre správanie sťažovateľiek, najmä pre ich neprítomnosť, museli byť odročené okresným súdom nariadené pojednávania.

Aj keď je z okolností prípadu zrejmé, že na dĺžku konania malo vplyv predovšetkým uplatňovanie riadnych opravných prostriedkov navrhovateľmi, následkom čoho bol spis opakovane predkladaný krajskému súdu ako súdu odvolaciemu, ústavný súd vzhľadom na úspech sťažovateľiek v konaniach o podaných odvolaniach proti uzneseniu okresného súdu č. k. 4 C/40/2005-26 z 19. septembra 2005, rozsudku okresného súdu č. k. 4 C/40/2005-206 z 24. mája 2007, rozsudku okresného súdu č. k. 4 C/40/2005-269 z 5. februára 2009, ako aj rozsudku okresného súdu č. k. 4 C/40/2005-437 z 1. marca 2011 rozhodne nemôže zodpovednosť za tento stav sťažovateľkám pripísať.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu.

Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k neodôvodneným priet'ahom v konaní, ústavný súd nezistil existenciu dlhších období nečinnosti v postupe okresného súdu, ktoré by trvali niekoľko mesiacov alebo rokov. Najdôležitejšou príčinou vznikutej dĺžky súdneho konania je však v predloženej veci neefektívny postup okresného súdu spočívajúci v opakovanom vydávaní meritórných rozhodnutí, ktoré boli pre nesprávne právne posúdenie podstatných okolností prípadu opakovane zrušované nadriadeným krajským súdom. V dôsledku toho nebola vec

do rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončená. Postup okresného súdu, v rámci ktorého bolo vydané uznesenie okresného súdu č. k. 4 C/40/2005-26 z 19. septembra 2005, rozsudok okresného súdu č. k. 4 C/40/2005-206 z 24. mája 2007, rozsudok okresného súdu č. k. 4 C/40/2005-269 z 5. februára 2009, ako aj rozsudok okresného súdu č. k. 4 C/40/2005-437 z 1. marca 2011, sa vo svetle dôvodov zrušujúcich uznesenie krajského súdu č. k. 8 Co/599/2005-34 z 25. apríla 2006, uznesenie krajského súdu č. k. 8 Co/84/2008-233 z 12. septembra 2008, uznesenie krajského súdu č. k. 8 Co/194/2009-288 z 29. decembra 2009 a uznesenie krajského súdu č. k. 8 Co 237/2011-474 z 30. októbra 2012 javí ako predčasný, a tým neefektívny, keďže v konečnom dôsledku predlžuje stav právnej neistoty sťažovateľiek. Opísaná neefektívnosť v procesnom postupe okresného súdu súhrnne (t. j. po sčítaní období od vydania zrušených rozhodnutí okresného súdu do vrátenia spisu krajským súdom po zrušení preskúmaných rozhodnutí) viedla k zbytočným priet'ahom v celkovej dĺžke približne 5 rokov a 2 mesiacov.

V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústreďená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07). Ani systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (ako to vyplýva z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu). Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priet'ahov, aj keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu (pozri napr. I. ÚS 119/03, I. ÚS 150/06).

Vzhľadom na celkovú dĺžku súdneho konania (8 rokov), ako aj na uvedené obdobia neefektívnej činnosti okresného súdu preto ústavný súd dospel k záveru, že v danej veci bolo postupom okresného súdu porušené základné právo sťažovateľiek na prerokovanie ich

veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čo vyplýva z bodu 1 výroku tohto nálezu.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Ústavný súd preto v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľiek v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu vo veci koná, aby ďalej konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu). Ústavným súdom vyslovený príkaz konať vo veci bez zbytočných prietáhov je povinný rešpektovať okresný súd, aj pokiaľ bude tento v zmysle rozhodnutia odvolacieho súdu povinný v budúcnosti vykonať ďalšie úkony vo veci, prípadne aj len pri doručovaní rozhodnutí odvolacieho súdu účastníkom konania.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia

nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

Sťažovateľky žiadajú priznať od okresného súdu finančné zadosťučinenie každá v sume po 3 000 €, keďže stav právnej neistoty, ktorý nezapríčinili, nepriaznivo pôsobí na ich zdravie a psychiku. Aj keď sťažovateľky v sťažnosti uvádzajú nepriaznivý dopad namietaného súdneho konania na ich zdravie a psychiku, bližšie nepopísali (osobitne u každej zo sťažovateľiek) symptómy, ktoré by signalizovali takéto následky, ani okolnosti svedčiacie o závažnosti dopadov trvajúceho súdneho sporu na ich reálny život. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia preto ústavný súd vychádzal z celkovej dĺžky súdneho konania, zohľadňujúc najmä rozsah neefektívnej činnosti okresného súdu a jeho vplyv na priebeh posudzovaného konania. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval za primerané priznať každej zo sťažovateľiek finančné zadosťučinenie v sume po 2 000 € (bod 3 výrokovej časti nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré vznikli z dôvodu právneho zastúpenia sťažovateľiek v konaní pred ústavným súdom obchodnou spoločnosťou S., s. r. o. Sťažovateľky si v rámci svojej sťažnosti uplatnili náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby v sume 524,79 € aj spolu s daňou z pridanej hodnoty.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 €. Úhradu priznal ústavný súd ako za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažností) v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a b), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba

tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby predstavuje sumu 130,16 €, pri spoločnom zastupovaní aspoň 2 osôb sumu 56,08 € a základná sadzba paušálnej náhrady výdavkov (tzv. režijný paušál) sumu 7,81 €. V danom prípade odmena a režijný paušál za dva úkony právnej služby pri súčasne troch zastupovaných osobách predstavuje sumu 437,34 € a zvýšenie o daň z pridanej hodnoty podľa § 18 ods. 3 vyhlášky vo výške 20 % sumu 87,47 €, celkovo by teda úspešným účastníkom konania patrila náhrada trov právneho zastúpenia v sume 524,81 €. Keďže právny zástupca sťažovateľiek ako úhradu trov konania požadoval priznanie sumy 524,79 €, ústavný súd zohľadňujúc svoju viazanosť petitom sťažnosti a vychádzajúc z úspechu sťažovateľiek v konaní pred ústavným súdom žiadanú úhradu trov konania sťažovateľkám priznal tak, ako to vyplýva z posledného bodu výrokovej časti nálezu. Úhradu trov konania je okresný súd zaviazaný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľiek (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. októbra 2013